
Lutomiersk Koziówki, st. 3 d, gm. Lutomiersk, woj. łódzkie, AZP 66-49/31

Informator Archeologiczny : badania 33, 66-67

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ceramiki, niekiedy zawierających duże fragmenty naczyń, ale bez śladów kości – nie jest oczywista. Prawdopodobnie są to resztki zniszczonych grobów popielnicowych lub tzw. grobów symbolicznych. Brak przesłanek, by można było twierdzić, że są to trudne do rozpoznania groby szkieletowe. Ponadto odkryto zasypiska 2 jam trapezowatych (z których jedna została wyeksplorowana tylko częściowo), niewielką jamę o regularnym zarysie (dół posłupowy?) i 4 zwarte skupiska polepy z odciskami konstrukcyjnymi. Należy je zapewne wiązać z istniejącą tu przed założeniem cmentarzyska osadą kultury trzcinieckiej lub z wczesnej fazy kultury łużyckiej. Zaobserwowano sytuację, gdy jedna z popielnic znajdowała się nad zasypiskiem trapezowatej jamy.

Większość naczyń ceramicznych, zachowanych całkowicie lub w ułamkach, reprezentuje formy znane z poprzedniego sezonu badań. Są to gładkościenne garnki esowate, wazy dwustożkowate o zaokrąglonym załomie i lekko wyodrębnionej szyjce, misy oraz czerpaki. Po raz pierwszy w środowisku grupy tarnobrzesckiej odkryto fragmenty dużych mis na czterech nóżkach. Należy zwrócić uwagę na obecność form mających niewątpliwie obce powiązania: fragment dużej dwustożkowatej wazy o karbowanym załomie, typowej dla grupy śląskiej kultury łużyckiej z III okresu epoki brązu, owalny płaski guz pochodzący z górnej nasady ucha czerpaka lub czarki, mający nawiązania w kulturze Noua, i dwa naczynia guzowate wykonane w stylu kultury Gava. Bardzo istotne jest odkrycie – po raz pierwszy w kontekście wczesnej fazy grupy tarnobrzesckiej – 2 zdobionych bransolet typu Sieniawa, datowanych HaA1, tj. na 2. połowę III okresu epoki brązu. Drobne przedmioty brązowe lub ich ułamki (co najmniej 9) znalezionych zostało w 6 innych grobach. W 3 grobach stwierdzono obecność niewielkich przedmiotów żelaznych, w tym szpili. Luźno w ziemi ornej wystąpiła zdobiona brązowa bransoleta (III-IV okres epoki brązu), ułamek sierpa z guzkiem i kamienny wisiołek z przewierconym otworkiem.

Wyniki badań z 1999 roku potwierdziły wcześniejsze przypuszczenie, iż na cmentarzysku reprezentowane są groby z wszystkich 3 faz rozwojowych grupy tarnobrzesckiej. Bardzo interesująca jest obecność zabytków ceramicznych dowodzących istnienia wielokierunkowych dalekosiężnych powiązań. Na podstawie zarejestrowanych na powierzchni resztek grobów oraz wykopów sondażowych można stwierdzić, że cmentarzysko zajmuje obszar co najmniej 60 x 50 m.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Roczniku Przemyskim” oraz „Materiałach i Sprawozdaniach Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego”.

Badania będą kontynuowane.

LUTOMIERSK KOZIÓWKI, st. 3 d, gm. Lutomiersk, woj. łódzkie, AZP 66-49/31

- osada kultury łużyckiej z IV/V okresu epoki brązu

Weryfikacyjno-ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone w lipcu przez mgr. Pawła Zawilskiego (autor sprawozdania, Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Finansowane przez Archeograf. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 100 m².

Stanowisko znajduje się na północnym stoku wydmy wnikażącej w dolinę rzek Neru i Wrzącej. Przyczyną podjęcia badań było wybieranie piasku, które prowadzone jest na obszarze o powierzchni około 10 arów. W profilach wybierzyisk piasku odnotowano obecność warstwy kulturowej o miąższości do 40 cm oraz 14 obiektów. Zdołano wyeksplorować 12 jam. Obiekty zachowały się bez stropowych oraz częściowo bocznych partii wypełnisk. Relikty jam interpretowane są jako pozostałości jam gospodarczych.

W jednym przypadku odnotowano palenisko z jednowarstwowym kamiennym brukiem. Zawartość jam stanowiły przede wszystkim ułamki ceramiki, w których podstawową kategorią były na-

czynia zasobowe o chropowatych powierzchniach zewnętrznych. Były to głównie garnki średniej wielkości o prostych lub lekko wychylonych na zewnątrz szyjach, w profilu zbliżone do form tulipanowatych. W grupie ceramiki dużej bądź średniej wielkości znajdują się także ułamki naczyń „stołowych”, tj. starannie wykonanych i zazwyczaj ornamentowanych. Są to nie dość charakterystyczne fragmenty naczyń by przypisać je amforom. Naczynia małej wielkości występują w większej liczbie form. W pełni zrekonstruowano tylko jedną formę. Jest to mały stożkowaty czerpak zaopatrzony w taśmowate ucho osadzone na wysokości wylewu. Na spodzie dna, mniej więcej koncentrycznie, umieszczony jest niewielki dołek. Wśród zbliżonych form naczyń znajduje się górna partia ornamentowanej, półkulistej misy. Zdobienie zostało wykonane przy użyciu dwóch technik – rycia i chropowacenia. Górna partia naczynia jest wygładzona, na wysokości dolnego mocowania ucha rozpoczyna się obszar schropowaczonej powierzchni, z tym że poniżej samego ucha dalej kontynuowane jest pasmo gładkiej powierzchni. Ornament ryty obejmuje jedynie te fragmenty naczynia, które są schropowaczone. Zdobienie to tworzy układ równoległych rytych bruzd, umieszczonych miejscami pionowo, miejscami ukośnie, a miejscami poziomo. Do niewielkich form zaliczyć można także dwa naczynia o zbliżonym do beczułkowatego profilu. Pierwsze z nich nawiązuje do większych typów ceramiki – garnków. Ma ono całkowicie schropowaczone powierzchnię zewnętrzną poza pasem przydennym, który jest wygładzony. Drugi okaz to małe naczynie, cienkościenne o beczułkowatej tektonice, pokryte układem szerokich, pionowych, płytkich bruzd wrytych na schropowaczonej powierzchni (pasma tuż pod krawędzią pozostawiono gładkie). Kolejną grupę zabytków stanowią artefakty krzemienne, których pozyskano 27. Konkrecje krzemienne opracowano techniką łuszczenia, a surowcem do tego użytym był krzemień bałtycki. Obróbka jest nastawiona na doraźny efekt, w trakcie łuszczenia adaptowano te jej efekty, które mogły mieć użytkowe znaczenie, bez nastawienia na produkcję półsurowca. Z „regularnych” narzędzi dysponujemy drapaczem wykonanym na odłupku. Z uwagi na postępujące niszczenie stanowiska przewidywane jest kontynuowanie badań ratowniczych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Wyniki badań zostały opublikowane w „Łódzkich Sprawozdania Archeologicznych”, t. V, s. 103-116.

Badania będą kontynuowane.

ŁĄG KOLONIA, st. 19, gm. Czersk, woj. pomorskie, AZP 22-38/55

- ślad osadniczy kultury łużyckiej

Badania prowadziła mgr Beata Górską-Grabarczyk (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Finansowane przez Uniwersytet Łódzki. Pierwszy sezon badań.

Stanowisko położone jest na wyniesieniu sandrowym, otoczonym podmokłymi łąkami, w dorzeczu rzeki Niechwaszcz, około 300 metrów na południe od stanowiska 20 (cmentarzysko). Badaniem objęto obszar 60 m². Stanowisko zniszczone prawdopodobnie w wyniku działań związanych z II wojną światową – warstwa spalenizny, leje, łuski. Odkryto kilkadziesiąt fragmentów ceramiki łużyckiej oraz spalone kości.

Dokumentacja i zabytki znajdują się w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Ze względu na stopień zniszczenia stanowiska badania nie będą kontynuowane.

ŁĄG KOLONIA, st. 20, gm. Czersk, woj. pomorskie, AZP 22-38/56

- cmentarzysko grupy kaszubskiej kultury łużyckiej – IV-V okres epoki brązu

Badania prowadziła mgr Beata Górską-Grabarczyk (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Finansowane przez Uniwersytet Łódzki. Pierwszy sezon badań.